

Tiekartta Lapsiystävällinen kunta -malliin hakemisesta

1 Malliin hakeminen

Ensimmäisessä vaiheessa kunta hakee malliin UNICEFin ohjeistuksen mukaisesti ja kokoaa lapsiystävällinen kunta - koordinaatioryhmän. Kun kunta on hyväksytty malliin mukaan, kunta ja UNICEF allekirjoittavat sitoumuksen yhteistyöstä.

1.1 Malliin ja hakuprosessiin tutustuminen

Ennen hakuprosessin käynnistämistä kunnan tulee tutustua digipalvelussa:

- Lapsiystävällinen kunta -mallin tavoitteisiin, [pääperiaatteisiin ja kehittämistyön edellytyksiin](#)
- [mallin työvaiheisiin](#)
- [Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen kriteereihin](#) ja
- kunnan ja UNICEFin väliseen [sitoumukseen](#).

Kunnan on tutustuttava myös [hakulomakkeen kysymyksiin](#). Lisäksi kunnan kannattaa tutustua [kysymyksiin ja vastauksiin hakuprosessista](#).

1.2 Kunnanhallituksen on tehtävä päätös malliin hakemisesta

Kunnanhallituksen tulee tehdä virallinen päätös malliin hakemisesta. Päätöksessä kunnanhallituksen on:

A. Nimettävä alustava Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori tai kunnan yhteyshenkilö

- Koordinaattori vastaa yhdessä Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kanssa Lapsiystävällinen kunta -työn koordinoinnista, etenemisestä sekä säännöllisestä seurannasta ja arvioinnista.
- Kunta varmistaa, että koordinaattorin työnkuvassa on varattu Lapsiystävällinen kunta -työlle riittävästi työaika.
- Kunta varmistaa, että koordinaattoriksi valitulla henkilöllä on tarvittava tieto, taito ja ymmärrys laaja-alaisen kehittämistyön koordinointiin ja johtamiseen sekä lapsen oikeuksien edistämiseen kunnassa.

B. Nimettävä alustava Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä, joka on yhdessä koordinaattorin kanssa vastuussa Lapsiystävällinen kunta -työn etenemisestä kunnassa. Hakuvaiheessa riittää, että kunta on nimennyt koordinaatioryhmän jäsenten tittelit ja toimialat/edustetut tahot, mikäli henkilöt eivät ole vielä tiedossa.

Kunta varmistaa, että koordinaatioryhmässä ovat edustettuina kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilöt sekä kunnan viestintä. Lisäksi ryhmässä tulee olla lasten ja nuorten edustaja/edustajia.

Kunta kutsuu mukaan koordinaatioryhmään myös tarvittavat kunnan ulkopuoliset keskeiset toimijat, kuten hyvinvointialueen työntekijän ja luottamushenkilön. Mukaan kutsutaan myös muita aktiivisia toimijoita, jotka edistävät lapsen oikeuksia kunnassa, kuten kolmannen ja neljännen sektorin edustajia ja/tai elinkeinoelämän edustajia.

- Ryhmällä on oltava riittävät resurssit sekä mandaatti viedä Lapsiystävällinen kunta -työtä eteenpäin koko kunnan tasolla, eri toimialat kattaen.
- Koordinaatioryhmän voi linkittää johonkin kunnassa jo toimivaan ryhmään (esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiryhmään).
- Ryhmää voi täydentää myöhemmin, mikäli kunta valitaan malliin mukaan.

C. varmistettava, että kunta vastaa [hakulomakkeessa](#) oleviin kysymyksiin. Kunnanhallitus voi valtuuttaa haluamansa henkilön vastaamaan kysymyksiin kunnan puolesta.

1.3 Hakulomakkeen täyttäminen

Täyttäkää [hakulomake](#), liittäkää hakemukseen kunnanhallituksen päätös hakemisesta (docx- tai PDF-tiedostona) ja lähettäkää lomake UNICEFille viimeistään 31.10. kuluvaan vuotta.

1.4 UNICEF päättää mukaan valittavat kunnat joulukuussa

UNICEF ilmoittaa kuntavalinnoista joulukuussa hakulomakkeessa nimetyille kunnan koordinaattorille tai yhteyshenkilölle sekä kunnan kirjaamoon.

1.5 UNICEFin ja kunnan välisen yhteistyön käynnistyminen

Mikäli kunta valitaan mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin, UNICEFin ja kunnan välinen yhteistyö käynnistyy seuraavana vuonna alkuvuodesta. Kehittämistyö käynnistyy alkukoulutuksella, johon osallistuu kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori ja -koordinaatioryhmä.

2 Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Toisessa vaiheessa kunta tutustuu lapsen oikeuksiin. Kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä käy läpi UNICEFin tarjoaman alkukoulutuksen ja tutustuu teemapaketteihin, jotka käsittelevät lapsen oikeuksia kunnan näkökulmasta.

Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Ensin on tärkeää varmistaa, että kunnan toimijoilla on riittävät tiedot ja taidot lapsen oikeuksien edistämiseksi. Lisäksi tarvitaan innostusta ja ymmärrystä siitä, miksi työllä on merkitystä niin lasten kuin kunnankin hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle.

Kehittämistyö alkaa UNICEFin vetämällä alkukoulutuksella kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmälle. Koordinaattorinne lähettää teille kutsun noin kolmetuntiseen koulutukseen.

Koulutuksen jälkeen koordinaatioryhmä tutustuu vielä lapsen oikeuksien teemapaketteihin. Alkukoulutuksen ja teemapakettien avulla koordinaatioryhmän jäsenet pääsevät syventämään tietojaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta. Jäsenet ymmärtävät entistä paremmin, miten lapsen oikeudet näkyvät kunnan arjessa, hallinnossa ja päätöksenteossa ja miten omassa työssä voi edistää lasten oikeuksia ja hyvinvointia.

Lapsen oikeudet pähkinänkuoressa -sivulle on koottu videoita ja muuta materiaalia, jonka avulla otat nopeasti haltuun keskeisimmät perusasiat lapsen oikeuksista.

3 Nykytilan kartoitus

Kolmannessa vaiheessa kunta tekee kartoituksen lapsiystävällisyytensä nykytilasta. Kartoitus pohjautuu lasten kokemustietoon, mallin lapsenoikeusindikaattoreihin ja kunnassa jo olemassa olevaan tietoon lasten hyvinvoinnista.

Nykytilan kartoituksella arvioidaan kunnan lapsiystävällisyyden tilaa

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön pohjana on nykytilan kartoitus, jolla arvioidaan lapsen oikeuksien toteutumisen nykytilanne kunnassa. Tässä osiossa saatte ohjeet nykytilan kartoituksen toteuttamiseen eri vaiheissa kehittämistyötä.

Ensimmäinen nykytilan kartoitus tehdään, kun kunta on aloittanut Lapsiystävällinen kunta -mallissa ja tutustunut lapsen oikeuksiin. Myöhemmin, kun kunta siirtyy seuraavalle kahden vuoden mittaiselle toimintasuunnitelmakaudelle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntämisen jälkeen, nykytilan kartoitukseen tehdään päivitys. Kunnan siirtyessä neljän vuoden mittaiselle toimintasuunnitelmakaudelle nykytilan kartoitus tehdään uudelleen koko laajuudessaan.

Nykytilan kartoituksella arvioidaan, millä osa-alueilla lapsen oikeudet toteutuvat jo hyvin sekä paikannetaan kehittämiskohteita. Kartoitus auttaa kuntaa tunnistamaan erityisesti katvealueita ja ongelmia lapsen oikeuksien toteutumisessa. Osana nykytilan kartoitusta kuullaan lasten ja nuorten näkemyksiä kunnan lapsiystävällisyydestä. Nykytilan kartoituksen perusteella kunta määrittelee, mitä tulee tehdä, jotta lasten oikeudet toteutuisivat kunnassa mahdollisimman hyvin. Kartoituksen tulosten pohjalta kunta asettaa tavoitteet Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyölleen ja valitsee konkreettiset toimenpiteet toimintasuunnitelmaansa.

Nykytilan kartoitus koostuu kahdesta osa-alueesta:

- lasten näkemysten keräämisestä
- prosessi- ja tulosindikaattoreiden tarkastelusta

Nykytilan kartoituksen tekemisessä käytetään tästä osiosta löytyviä materiaaleja, ja kartoituksen tiedot ja tulokset tallennetaan tähän osioon digipalvelussa.

4 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Neljännessä vaiheessa kunta määrittää Lapsiystävällinen kunta -työnsä tavoitteet ja toimenpiteet eli laatii toimintasuunnitelman nykytilan kartoituksen tulosten pohjalta. UNICEFin hyväksytyä toimintasuunnitelman kunta alkaa toteuttaa sitä.

Toimintasuunnitelma määrittää tavoitteet ja toimenpiteet

Nyt on aika valita kehittämistyönne tavoitteet ja toimenpiteet seuraaville kahdelle tai neljälle vuodelle. Tavoitteet pohjautuvat tekemänne nykytilan kartoituksen tai sen päivityksen tuloksiin. Toimintasuunnitelma ohjaa Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyötä kunnassanne.

Toimintasuunnitelma sisältää Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet. Toimintasuunnitelma tehdään aina seuraavan Lapsiystävällinen kunta -syklin mittaiseksi eli aluksi noin kahdeksi ja myöhemmin neljäksi vuodeksi. Ohjeistus ja vinkit aloitussyklin toimintasuunnitelman rakentamiseen löytyvät kootusti [tästä](#)

[PDF-dokumentista.](#)

Onnistumisen kannalta on keskeistä, että tavoitteet ja toimenpiteet mielletään koko kunnan yhteiseksi asiaksi. Kehitystyön ei tule olla vain yhden toimialan tai yhden ihmisen varassa.

Kun laaditte toimintasuunnitelmaa, tunnistakaa ja tuokaa näkyviin sen riippuvuudet ja yhteydet kunnan laajempaan kehittämiseen ja kuntastrategiaan.

Voitte valita toimintasuunnitelman tavoitteeksi vain sellaisia tavoitteita ja toimenpiteitä, joihin kunta voi itse vaikuttaa. Hyvinvointialueen vastuulla olevia indikaattoreita voidaan valita toimintasuunnitelmaan vain, jos hyvinvointialue sitoutuu yhteiseen kehittämistyöhön.

Toimintasuunnitelman vaiheet

- **VISIO**
päättäkää, mikä on kunnan pitkän aikavälin visio lapsiystävällisyyden näkökulmasta. Visionne perustuu nykytilan kartoituksen tuloksiin. Visio voi nousta myös esimerkiksi kuntastrategiasta.
- **TAVOITTEET**
Poimikaa nykytilan kartoituksen tuloksista nousevat tavoitteet. Voitte valita 3-4 prosessi-indikaattoria tavoitteeksi, yhden lasten näkemyksiin perustuvan tavoitteen ja yhden vapaavalintaisen. Kirjatkaa lähtötaso (1-2) jokaiselle tavoitteelle.
- **TAVOITTEILLE TOIMENPITEET**
Määriteltäkää, mitkä toimenpiteet tarvitaan kunkin tavoitteen saavuttamiseksi. Kirjatkaa jokaisen tavoitteen alle valitsemanne määrä toimenpiteitä. Kuvailkaa, mitä tehdään, kuka tai mikä tekee, missä aikataulussa ja millä tavoin edeten. Kertokaa myös, miten toimenpiteissä on otettu huomioon lasten näkemykset.
- **TOIMENPITEILLE MITTARIT**
Pohtikaa, mistä tiedätte, että toimenpide on suoritettu onnistuneesti. kirjatkaa vähintään yksi konkreettinen ja aikaan sidottu mittari jokaiselle toimenpiteelle tälle varattuun kohtaan. Tutustukaa tarkempiin ohjeisiin ja UNICEFin ehdotuksiin indikaattoreihin pohjautuvien toimenpiteiden mittareiksi.
- **TOIMINTASUUNNITELMAN HYVÄKSYTTÄMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN**
Ensimmäisessä seurantatapaamisessa saatte palautetta toimintasuunnitelmaluonnoksestanne. Käykää muutosehdotukset läpi koordinaatioryhmässä. Hyväksyttäkää valmis toimintasuunnitelma UNICEFillä ennen sen hyväksymistä kunnassanne. Käykää valmis toimintasuunnitelma läpi koordinaatioryhmässä. Päättäkää, miten toimintasuunnitelmasta tiedotetaan kunnan muille keskeisille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Muistakaa tiedotus lapsille ja muille kuntalaisille. Saatte apua UNICEFin viestintäohjeista.
- **TOIMINTASUUNNITELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI**
Tarkastelkaa jokaisessa koordinaatioryhmän tapaamisessa toimintasuunnitelmaa. Arvioikaa, miten toimenpiteissä ja tavoitteiden saavuttamisessa on edetty ja merkitkää mittari-kenttään tämän hetkinen toteuma. Hyödyntäkää kokouksissa teemapaketteja. Niiden avulla on hyvä palauttaa mieleen tavoitteiden keskeiset sisällöt. Vuosittaisissa seuranta- tai arviointitapaamisissa tarkastelette tavoitteiden toteutumista yhdessä UNICEFin edustajien kanssa.

5 Seuranta, arviointi ja tunnustus

Viidenteen vaiheeseen kuuluvat Lapsiystävällinen kunta -työn seuranta, arviointi ja Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntäminen. Seurantatapaamisissa kunta ja UNICEF tarkastelevat yhdessä kehittämistyön etenemistä. Arviointitapaamisessa käydään läpi työn tulokset. Kun Lapsiystävällinen kunta -työn aloituksesta on kulunut kaksi tai neljä vuotta, UNICEF voi myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, mikäli työ on edennyt mallin kriteerien mukaan. Tunnustuksen jälkeen kunta jatkaa lapsiystävällisyyden kehittämistä mallin mukaisesti yhdessä UNICEFin kanssa.

Yhdessä eteenpäin vaihe vaiheelta

UNICEF kulkee kunnan rinnalla koko Lapsiystävällinen kunta -prosessin ajan. Seurantatapaamisissa kunta ja UNICEF tarkastelevat yhdessä kehittämistyön etenemistä. Arviointitapaamisessa käydään läpi työn tulokset. Onnistunut työ palkitaan Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksella. Tunnustuksen jälkeen Lapsiystävällinen kunta -työ kunnassa jatkuu.